

Muž | Rozhovor

„Vztah má svoje fáze stejně jako vaření knedlíků,“ říká šťastně ženatý psycholog Jeroným Klimeš. V tomhle rozhovoru vám poví, ve které fázi jste právě vy a co máte se svým ‚knedlíkem‘ dělat dál.

Jeroným Klimeš

Chlap je natvrdlý. Drilujte ho!

Je naším předním odborníkem na partnerské vztahy. Taky je věřící, nemusí emancipaci, nákupní centra, našminkované ženy a brokolici. Jeroným Klimeš je studiem vztahů posedlý. Není to jenom jeho povolání, je to jeho vášeň. Pochopila jsem to, když mi během rozhovoru pořád něco vyhledával ve svém archivu na notebooku: sexuální příručku pro školáky, citáty z bible, aby udělal malou reklamu patriarchátu, a nakonec i vlastní výzkum o vztazích, do kterého jsem se mu musela propůjčit i já. *Linda Kholová*

Všimla jsem si, že i dříve zaryté feministky, včetně mě, věkem měknou. Začínají se ptát, jestli není to tradiční rozdělení mužských a ženských rolí přirozenější...

Problém feministek je, že předpokládají, že obě pohlaví jsou stejná. Nejsou. A pokud chceme, aby byli chlapi nějací, tak je musíme imrvéře ohýbat. Muž je jako strom. Má tendenci růst a rozpínat se. Vy ho systematickou prací můžete šikovně přilhnout třeba až do tvaru bonsaje!

V čem se podle vás feministky konkrétně mýlí?

Třeba že jsou kluci agresivní, protože jsou k tomu vychovávaní. To je blbost. Když se podíváte na lva a lvici – najde se někdo, kdo řekne, že lev se liší od lvice proto, že byl jinak vychovávaný?

My nejsme zvířata!

Jo? A proč máte namalovanou pusku a korále?

Jsem otrok společnosti posedlé krásou.

Nesmysl! Tu parádivost máte jako žena v sobě! Tý-

hle věci máme v genech. Krásou jsou posedlé ženy po celém světě. Ženy odhalují prsa a chlapi na ně čumí. Proto je máte. Žádné jiné zvíře nemá trojky. Jinými slovy: chlap je přirozeně natvrdlý a necitlivý, na všechno kašle. Pokud má problém – tak čau a zmizí. Vy ho prostě musíte drilovat.

Jak?

Pusť tu paní sednout! Vezmi mi tu tašku!

Prosim? To mám vychovávat dospělého muže, aby pomohl babičce v tramvaji?

Ale ne, já myslím vašeho syna. Když chceme, aby byli muži ohleduplní, musíme je drilovat od malička, nechat je nosit tašku i kytičku. Vtloukat jim: žena je květina! To je Sirael! Pozor, Veličenstvo, aby se vám nerozplynula. Nesahat!

A výsledek bude...?

Když má pak žena těhotenský buben, chlap se rozzáří: Jo jo jo, musím pomáhat, to je můj úkol, hurá! Ale normálně to v té hlavě nemají, pochopíte to!

Jasně, jinak zůstávají takzvané nezralí a na dítě se takzvaně necítí.

„Vztah má svoji dynamiku, jede svým tempem. Když vám muž po dvou letech společného života říká, že nechce děti, že si to ani nedovede představit, nemilosrdně se s ním rozejděte. Nemá to cenu.“

No jasně. Když jsme u těchhle srandiček, já vám ukážu bibli, jo? (*Otevírá notebook a stiskem kláves Ctrl a F vyhledává něco v Novém zákoně.*)

Ukažte.

Tak jen na úvod – to byla doba, kdy žena byla totální nula. Jen držela ústa a krok. A teď poslouchajte, jak to bylo v tomhle ryzím patriarchátu (*předčítá*): „Domnívá-li se někdo, že jedná nečestně vůči své snoubence, která je už ve zralém věku, a že se patří, aby si ji vzal, ať udělá, co chce: nehřeší. Ať se vezmou.“ Muži měli svůj patriarchální úkol. Chránit a ctít ženu. A dneska? Víte, já dělám partnerské poradenství deset let. Nikdy jsem nepoznal chlapa, který by přišel a řekl: „Pane doktore, já myslím, že ta moje holka je ve věku, kdy by potřebovala mít děti. Neudělám chybu, když si ji vezmu.“

Emancipace tohle smetla?

Ano. Teď vám muži skáčou po hlavě. Jste rovnoprávné, ne? Tak jste to chtěly! Tak co by se s vámi mazali. V okamžiku, kdy se muž přestane dívat na ženu jako na sexuální nebo mateřský objekt, to je ta božská Siracl, tak nastupují ostré lokty. Siracl je kouzelná, ale není to člověk, neprdí, nesmrdí, je éterická. Do té doby kolem ní poskakují. Pokud muž ženu přesune do jiné kategorie, do kategorie

sobě rovného, jak chtějí feministky, tak se muži zatvrdí a jsou tvrdí. Já vám řeknu příklad: dívka venčila svého psa, šel kolem chlap s bulteriérem a ona mu říká: „Přivaž si to své psisko, ať tady neoxiduje.“ Chlap na to: „Co? Nezahrávej si!“ A ona: „Ty si nezahrávej, nebo...!“ On ji vzal a hodil s ní o panelák. A slečna skučela: „Mě nemůžeš mlátit. Já jsem žena!“

To je drsné.

Pokud chlap přestane ženu vnímat jako ženu, začne s ní zacházet jako s pytle. Ta hranice je nebezpečná, a proto musíme chlapy neustále drilovat: Žena je Siracl, nesahat!

Budeme drilovat své syny, ale nejdřív musíme sehnat skvělého pána, který nám je udělá.

Vztahy se ale rozpadají při prvním problému, to je pak těžké.

Dneska vládne trend honění se za příjemnými požitky. Snažíme se žít neustále v plusových hodnotách, ale život je nahoru a dolů, různě. Mladí lidé mají pocit, že mají nárok na to, aby byli pořád v plusu. Když přijde minus, je to známka toho, že se na nich děje bezpráví a že je na čase zmizet.

To jsme takhle rozmazlení?

No bohužel. Víte, co to znamená v praxi pro

FOTO: TOMÁŠ BERAN; STYLING: TATIANKA SLADKOVÁ

vztahy? V praxi je kluk s holkou, jen když je mu s ní dobře. Když mu přestane být dobře, řekne: „Víš, já se ještě na rodinu necítím, promiň...“ A odplouvá. Máme nulovou frustrační toleranci. Při první krizi se dnes rozcházíme nebo rozvádíme. První dítě přitom bývá prubířským kamenem. Leckdy se narodí, a je konec.

Myslíte si, že je manželství nejlepší model?

Křesťanství vnímá manželství jako vznik nového živočicha. Proto muž opustí otce a matku, přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. Vznikne jeden živočich, který srůstá mentálně a chvílemi i fyzicky. Vzniká něco, co se táhne životem bez ohledu na děti. Samozřejmě ty děti jsou důležité, ale není to žádný jednoúčelový svazek kvůli nim. My máme ale spíš přirozenou tendenci k polovztahům.

Co to je?

To je cíleně nereprodukční vztah. To znamená: zasouložíme si? Tak hoplá, hlavně nic vážného! To nám jde krásně. Problém je, že se nemůžeme přinutit do trvalých pevných vztahů s reprodukční, tedy velkým projektem. Svatba není příprava na to krásné, od toho je chození. Svatbou se připravujeme hlavně na ty těžké chvíle – náročnou výchovu dětí, nemoci, různá postižení, stárnutí, smrt. I když uděláme vše, aby jich bylo co nejméně, bude jich stejně nad hlavu. Podstatou manželství je, že společnými silami jdeme překonávat životní prudu, před kterou nejde uniknout.

Když si hledáme partnera pro život, na co se máme soustředit?

Vztah má svoji dynamiku, jede svým tempem. Když vám po dvou letech společného života říká, že nechce děti, že si to nedovede představit, tak se s ním nemilosrdně rozejděte. Nemá cenu to protahovat. Dále sledujte jeho hodnotový systém.

Co třeba?

Co čte za časopisy. Když čte ty strakaté, co říkají, že každý správný manažer má mít milenku a kdo nemá milenku je impotent, pak si dejte pozor. Pak je tu další věc – jaký je nejlepší prediktor vraždy? Jak poznáte, že člověk zabije? No tak, že už někdy v životě zabil.

To znamená zjistit si, co je dotyčný zač.

Ano, prolustrujte si ho a vycházejte z toho, jak se choval v minulosti. Jedna klientka mi říkala, že má muže, který žil tři roky s jednou ženou, se kterou měl dítě. Tu pak opustil, protože byla modrá, zelená nebo jaká, a našel si další, se kterou to nějak záhadně skončilo. Pak měl třetí, s tou si pořídil taky dítě a teď chodí se čtvrtou, tedy s ní. A ta žena

se mě ptá: „A, pane doktore, vy si opravdu myslíte, že se lidé nemohou změnit?“ Ne, nemůžou! Já věřím, že Ježíš vstal z mrtvých, ale nevěřím, že tenhle chlap se změní. Dobrou známkou taky je, když chlap chodí a troubí, že nevěra je svinstvo.

Co když troubí jen na oko?

Poznáte, že je lhář, protože lže i jiným. Taky se koukněte, jak se chová k bezvýznamným lidem. Když si muž tropí blázně z hloupějších lidí a dělí lidi na ty, kterým se klaní, a na ty, na které nadává, zbystřete. Protože tak se bude chovat jednou k vám. Až ho přestanete fascinovat, budete pro něj mít cenu bezdomovce.

Jak se mu můžu tak protivit?

Třeba budete chodit s těhotným břichem a nebude se vám chtít souložit. Velice dobře se dívejte, jak se ten chlap chová k babičkám v tramvaji, jakou má trpělivost s malými dětmi... Zachová se k vám tak, jak to má ve svém programovém prohlášení.

Manželství dneska moc nevydrží. Jaká je vlastně podle vás přirozená doba trvání vztahu?

Všichni máme v hlavě budík. Když je vztah bez dětí, ale dva spolu bydlí, vydrží kolem šesti let. První tři měsíce trvá zamilovanost, dva roky je produktivní fáze, která je ideální pro počtí potomka. Do čtyř pěti let je to fáze stereotypu a pak nastává fáze přechozeného vztahu. Kolem šestého roku se rozejdete. Chcete, aby to vydrželo? Musíte včas zařadit rychlost. Je to jako s ovocem. V černu začne zrát a v srpnu je shnilé. Vy musíte mezi červnem a srpnem začít zavařovat.

A jak se správně zavařuje?

Děti. Děti jsou nejlepší konzervant kvalitního ovoce.

Ano, to vy hlásáte. Čím víc dětí, tím pevnější tmel vztahu. To myslíte vážně?

Já nehlásám „čím víc“, ale „tři čtyři“. To vám hned ukážu. *(Otevírá znovu notebook a loví další graf.)*

A co když se na mě chlap vykašle? Budu namydlená!

Naopak. On odchází s nulou! Vážně. Když za mnou přijde sedmatřicetiletá žena a říká mi, že manžel je na nic, tak jí říkám: „Udělejte si s ním ještě dvě děti, protože ty vám zůstanou.“ Ty děti se kolem vás budou pořád motat. Vy musíte naplnit svůj životní plán, jinak zůstanete nejen bez chlapa, ale i bez dětí.

Co je to za tabulku?

Sbírám záznamy o vztazích delších než jeden rok.

Nejsou respondenti sami plodní věřící?

Ptám se různých lidí, vás si tam taky dám. Tak se

Sledujte, jak se váš milý chová k bezvýznamným lidem. Až ho jednou přestanete fascinovat, bude se tak totiž chovat i k vám.

Když si najde mladší, nezatínejte sekyru. Vyčkejte!

dívejte: padesát procent všech vztahů se rozpadne do tří a půl roku. Po sedmáctém roce spolu žije dvacet procent párů a tady máte sestřehované nereprodukční přechozené vztahy: na začátku krásně drží, pak se prudce rozpadají. Padesát procent přežije čtyři roky, ale devadesát procent je jich mrtvých do čtrnácti let. A bez bydlení a dětí je konec do dvou let.

Takže bez dětí a společného bydlení to nemá žádnou cenu.

Má, tak přece začíná každý vztah, ale nevyplácí se to bezduše protahovat. Podívejte se na tuhle křivku, kde je dítě: padesát procent takových vztahů se dožije dvanácti let.

Tak to je velký náskok!

A tady máte křivku tři děti a více dětí. Ještě po osmadvaceti letech jich většina drží jako skála! Tyhle Kaplan-Meierovy křivky přežití se používají u rakoviny. Kdybyste měla rakovinu a tenhle graf by byly šance na vyléčení, tak byste si vybrala čtyři děti. U rakoviny nebudete pochybovat, co máte udělat, tak proč pochybujete u vztahu? Já vím, je to náročné, ale stojí to za to. Takový vztah s velkou pravděpodobností přežije.

Dneska je ale časté, že se žena po čtyřicítce rozvede. Když si najde třeba mladšího partnera, má šanci?

Pokud chce jít ona i ten mladší partner do reprodukce, tak ano. Pokud nechce, tak se vztah dřív nebo později rozpadne.

Jak dlouho to může vydržet?

Když se snaží, může to vydržet až čtrnáct let, ale to

už je přírodní úkaz. Spíš ať ta žena počítá s tím, že to vydrží tak čtyři až pět let. Pokud bydlí od sebe, je prognóza ještě horší.

Proč je tak důležité bydlet spolu? Já jsem si myslela, že společné bydlení urychluje nudu.

Naopak. Vrátime se z práce a máme potřebu se na někoho podívat, sáhnout si, popovídat. Když tu potřebu systematicky frustrujete, musí to skončit špatně. Vztah má svoje fáze. Stejně jako knedlík.

Prosím?

Představte si kynoucí těsto. Těsto kyne, když nakyne, tak se z něj udělá role a z té knedlíky. Když to neuděláte, tak ho strháte.

Proč někteří muži chytají takzvanou druhou mízu?

Děti jsou velké, žijí si vlastním životem a partneři se propadnou do normálního přechozeného vztahu. Čeká se na vnoučata. Takhle pauza dokáže vztah rozbit. Viděl jsem třeba rodinu, kde se čekalo, až jediná dcera bude mít amanta. Pak ho měla, táta se začal těšit, opravovali se zeťákem chatu a podobně. Pak se dcera rozešla, táta se propadl do sebe a začal běhat za ženskými. Vypadalo to, že když nedostal dítě od dcery, tak si ho pořídí sám.

Muži v tomhle období taky začnou silhat po hodně mladých...

Tohle je porucha. Jako jsou dětské spalničky, tak si někteří chlapi musejí projít obdobím šílených krav.

Může manželka udělat něco pro to, aby jí v téhle fázi manžel nedezertoval?

Ženy, které mají doma takový polomrtvý vztah, dělají chybu, že do něj zaseknou sekyru. Tím rozchod urychlí.

Takže neděláme dobře, když ho vyhodíme, jakmile si najde bokovku?

Neděláte. Nechte tomu rok. Minimálně. Plzákově doporučení velí zamilovanému partnerovi říci: „Karle, nechci o té pipině slyšet ani slovo, je to tvůj byznys. Dělej si, co chceš. Za rok si sedneme a popovídáme.“ Do tří měsíců odezní zamilovanost, milenka začne po muži leccos vyžadovat a on najednou ztratí páru.

Vrátí se nám?

Pravděpodobně ano, hlavně netlačte! V klidu čekejte, až ten jeho druhý vztah chcípne. Je to podobná situace jako na jipce. Tam přece trpělivě čekáme a neříkáme: „Pane doktore, moc se s ním mažete a mně zatím ubíhají léta!“ Máme trpělivost na jipce, mějme ji s našimi polomrtvými vztahy. Roční odklad rozchodu nikoho nezabije.

Jeroným Klimeš (43)

Původně se chtěl stát knězem, ale ve dvaadvaceti prý začal chápat, že není schopen dodržet celibát. Nakonec studoval hydrogeologii na Přírodovědecké fakultě UK a psychologii na Filozofické fakultě UK a na University of Texas. „Přistupuji k problematice partnerských krizí spíše jako etolog, kombinuji psychologické poznatky s přírodovědnými,“ říká o své práci. Psychologii přednáší zahraničním studentům a věnuje se vlastní poradenské a terapeutické praxi. Je autorem knih Partneři a rozchody (ta je v knihovně věčně půjčená) a Psycholog a jeho svědectví o Kristu.

S dcerou Judítkou a kocourem. S manželkou Michaelou, se kterou se seznámil, když studovala teologii, má ještě mladšího syna Erlana.